

ב. ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא, הוה קא אזלינן בספינתא.

וחזינן ההוא כוורא, דיתבא ליה חלתא אנביה, וקדח אנמא עילויה.

[ראינו דג אחד, שעמד במקומו זמן רב, עד שהתקבץ על גבו חול, וצמחו עשבים על החול].

סברינן, יבשתא היא, וסלקינן על גביו, ואפינן ובשלינן אנביה, וכר חם גביה על ידי האפיה והבישול, אתהפוך כוורא, ונפלנו לתוך המים, ואי לאו דהוה מקרבא ספינתא, הוה טבעינן.

[היינו סבורים, שמקום זה, בו יש חול ועשבים צומחים בו, אחד מאיי הים הוא, על

כן ירדנו מן הספינה ועלינו עליו, הדלקנו אש ואפינו ובישלנו; כאשר התחמם גבו של הדג, התהפך הדג ואנו נפלנו למים, ואילו לא היתה הספינה קרובה היינו טובעים].⁽¹⁴⁾

ג. ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא, הוה קא אזלינן בספינתא.

וסנאי [שטה] ספינתא בין שיצא לשיצא דכוורא [בין סנפירי הדג] תלתא יומי ותלתא לילותא, איהו בזקיפא, כנגד הרוח, ואנן בשיפולא.

[הספינה היתה שטה במשך שלשה ימים ושלושה לילות בין הסנפיר הקידמי לבין הסנפיר האחורי של דג אחד. הדג היה שט כנגד הרוח,⁽¹⁵⁾ והספינה שטה על ידי הרוח בכיון הנגדי].

מעשה המן, שהפיל גורל על חודש אדר שמזלו דגים, ומרדכי שהיה שפל בעיני המן הוא שהפילו ודחאו מגדולתו, ובכל שנה עושים ישראל שמחה על הנס שבא בגרמא דיליה.

ובריטב"א כתב שהוא משל לאומה שקמה ושטפה אומות אחרות, ואחר כך יקויים בה מה שאמרו [אבות ב'ו]: "על דאטפת אטפוך". [יתכן וכוונתו לערבים שהם שטופים בזנות (קידושין מט ב), ראה גירסת "הכותב" בעין יעקב].

14. ראה במהרש"א שאף מאמר זה רומז על גלות ישראל בימי אחשורוש שהיו סבורים שצמח מזלם של ישראל וגאולתם קרובה ים – צרות הגלות, יבשה – גאולה].

על כן נתערבו ישראל בין האומות ונהנו מסעודת אחשורוש כאילו אינם בגלות, ואז נהפכו ימי ניסן [זמן הגאולה] שהם גבו של אדר, לחימה עזה עד שנתחייבו ח"ו כלייה שנאמר: "ויקראו סופרי המלך בחדש הראשון" וגו'

[אסתר ג יב].

ואי לאו דמקרבא ספינה שחזרנו למצב של ספינתא וגלות ושבו בתשובה שלימה כמו שעשו מרדכי וסייעתו הוה טבעינן ח"ו בים הגלות.

וכעין זה בריטב"א: המשל כי ראו שיבואו ימים לישראל שיהיו בגלות בשלוח, ובזו יש לשמור תורתם יותר, כי הרוח קל מהרה עובר. עוד יש לפרש שרבה בר בר חנה ראה ברוח הקודש שקודם ביאת המשיח ירצו מישראל להגביה עצמם על האומות ולמשול עליהם, וכד חם אתהפוך, כלומר נהפכו ונתחזקו עליהם, ודבר זה יהיה קרוב לגאולה מחמת כשנתהפך ונתגברו מאד על ישראל ואילו לא היה קריבת הגאולה הוי טבעינן – על פי "אמת ליעקב", ראה שם.

15. רשב"ם. ורבינו גרשום פירש שהדג היה עולה כנגד שטף המים, ולדבריו נחא טפי מה שאמרו שהדג היה בזקיפא שהרי הרוח משפיעה